

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 20.

V Ljubljani, 31. oktobra 1901. Leto XVIII.

Obseg: Vnetje grla in sapnika. — Kterih trt grozdje je gnienju najmanj podvrženo in kaj je upoštevati pri pomnoževanju takih trt. — Razvijanje cepljenja vinske trte po Avstro-Ogerskem in njegovo današnje stališče. — Prasičja razstava v Novem Mestu. — Mlekarsko knjigovodstvo. (Dalje.) — Kdaj naj se Tomasova žlindra potresa po travnikih. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Vnetje grla in sapnika.

Ta bolezen, ki napada živino vsakega plemena, posebno pa konje, nastopi samazase, ali pa združena s katarom v nosnicah in pljučih. Naši kmetovalci imenujejo to bolezen pri konjih tudi „kevžih“.

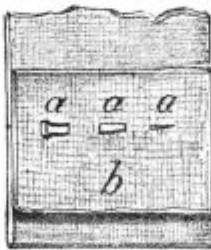
K vzroku prištevamo v prvi vrsti prehlajenje; nadalje prah, ki ga mora živina na cesti požirati, in druge dražljive reči. Vnetje grla in sapnika pa tudi povzročajo ostra zdravila. To se rado zgodi, če se pri vlivanju živini zaleti in zdravila pridejo v sapnik (dušnik). Močno škodljiva je tudi huda soparica, posebno za časa požarov, če se živina ne spravi hitro iz hleva.

Znamenja. Živina pogostoma kašlja. Kašelj je kratek, boleč suh, hrapav ali pa tudi moker, da živina s kašljanjem žlem iz sebe meče. Ker kašelj živini bolečine napravlja, ga zadržuje, kolikor je le mogoče. Žival posebno močno kašlja med jedjo in hojo in kadar pride iz gorkega hleva na mrzel zrak. Žlemne kože v nosnicah so otekle; odzačetka so suhe, čez nekaj časa pa se začne iz njih izcejati žlem, ki postaja vedno bolj gost. Grlo in sapnik sta občutljiva, otekla; živina močno kašlja, ako jo za grlo stisnemo. Sapa je hitra in težka, živinče drži vrat stegnjen, glavo k tlom obrnjeno, da laže diha. Živina je žalostna in klaverna, voda in še celó klaja ji uhajata skozi nos nazaj. To so znamenja hudega vnetja. Vendar pa ta bolezen ni vedno tako močno razvita.

Bolezen ni nevarna in ne traja dalje nego 7 do 14 dnij, kvečjemu tri tedne, in se večidel popolnoma

ozdravi. Če se pa bolezen zanemari in vnetje na pljuča udari, tedaj pljučnica večkrat živino umori.

Zdravljenje. Živino postavimo v gorek hlev, polijemo jo s kafrovcem ali terpentinovim oljem in jo drgamo s slamo, zatem jo pa dobro odenemo, da se nam ne prehladi. Grlo in dušnik se namažeta z mazilom (žavbo) iz živega srebra. Potem ovijemo vrat s kako blazino ali kožuhom, na katerega položimo v vodo namočeno in ožeto platneno cunjo, tako da cunja leži na vratu, blazina (kožuh) jo pa k vratu tišči. Mokra, t. j. zmočena in ožeta cunja se menja vsake štiri ure. Tak obkladek se tudi prav praktično takole naredi: Vzame se kaka stara rjuha ali enaka tkanina, ki se zmoči in potem ožme ter tako skupaj zravna, da je 20 cm široka. Rjuha se dene okoli vratu,

Podoba 51.

kakor kaže podoba 50., in se tamkaj spne, na pr. z žrebljem, kakeršen se rabi za kovanje, kakor je videti na podobi 51. Da obkladek ne zdrsne dol po vratu, je dobro privezati ga s kakim motvozom ali jermenom, ki se vidi pri b na podobi 50. Čez obkladek okoli vratu se potem dene še kaka odeja, ki se tudi spne. Pri takem obkladku je zlasti paziti na to, da se dobro prime grla in vrata. Živini se daje mehka klaja. Najboljša krma je trava. Voda za pijačo, v kateri se raztopi malo solitra ali Glauberjeve soli, ne sme biti mrzla, ampak postana. Včasih se pripeti, da grlo tako oteče, da živina ne more dihati in je v veliki nevarnosti, da se zaduši. Tu je edina rešitev, da sapnik pod grlom prerežemo s takozvanim „sapnikovim bodalcem“ in v sapnik vtaknemo cev, po kateri živina tako dolgo

diha, dokler vnetje v grlu ne splahne. Toda to more napraviti samo živinozdravnik, ker kmetovalec nima za to potrebnega orodja, pa tega tudi sploh ne razume. Za notranja zdravila rabimo salmijak, grenko in Glauberjevo sol, kalmež in brinjeve jagode.

Kterih trt grozdje je gnijenju najmanj podvrženo in kaj je upoštevati pri pomnoževanju takih trt.

Letošnje dolgotrajno jesensko deževno vreme nas je privedlo do prav važne skušnje kar se tiče pomnoževanja zlahtnih trt. Jasno se je pokazalo, katerih trt grozdje je gnijenju popolnoma, ktero pa ni prav nič podvrženo. Za vinogradnika, ki se ima dandanes boriti z neštevilnimi trtnimi boleznimi in uimami, je ta skušnja prav važna, ker bo sedaj mogel razne vrste zlahtnih trt pri pomnoževanju tudi od te strani pre-sojati.

Sicer se bolj poredkoma dogaja, da gniloba nastopa kakor je letos, vendar je treba misliti na to, kakšen udarec bi prizadejalo vsakemu vinogradniku posebej in vsemu vinstvu sploh, če bi bilo jeseni 2 ali 3 leta tako vreme kakor je bilo letos.

Ako bi trta letos ne bila slučajno tako dobro obrodila, bi bila letošnja vinska letina slaba, in sicer ravno vsled grozdne gnilobe, ki se je meseca septembra tako močno pokazala. Priznati se mora tudi, da je letošnja vinska letina klub tako neugodnemu, deževnemu vremenu v nekterih krajih, vsaj pri nas na Kranjskem, tako dobra le vsled tega, ker so sadili take vrste, katerih se gniloba ni prav nič, ali se jih je le malo lotila. Dočim so pri nekterih vrstah kar celi grozdi vsled gnilobe odpadali, so ostali pri drugih popolnoma zdravi.

Ker bi utegnili marsikoga zanimati, ali so se njemu znane vrste tudi drugod enako gnilobi ubranile, zato hočemo razne sedaj še najbolj znane in razširjene trte povrsti navesti glede njih vrednosti, kako klubujejo gnilobi.

Gnilobi so se najbolj zoprstavliale naslednje vrste: Rdeči in beli španjol (rdeča in bela zlahtnina ali plemenka), traminec, plavec, grganja in zelenika. Od črnih vrst pa: žametasta črnina ali kavščina. v sosednji Primorski pa: refošk, teran, redka črnina, bela glera in deloma ribola.

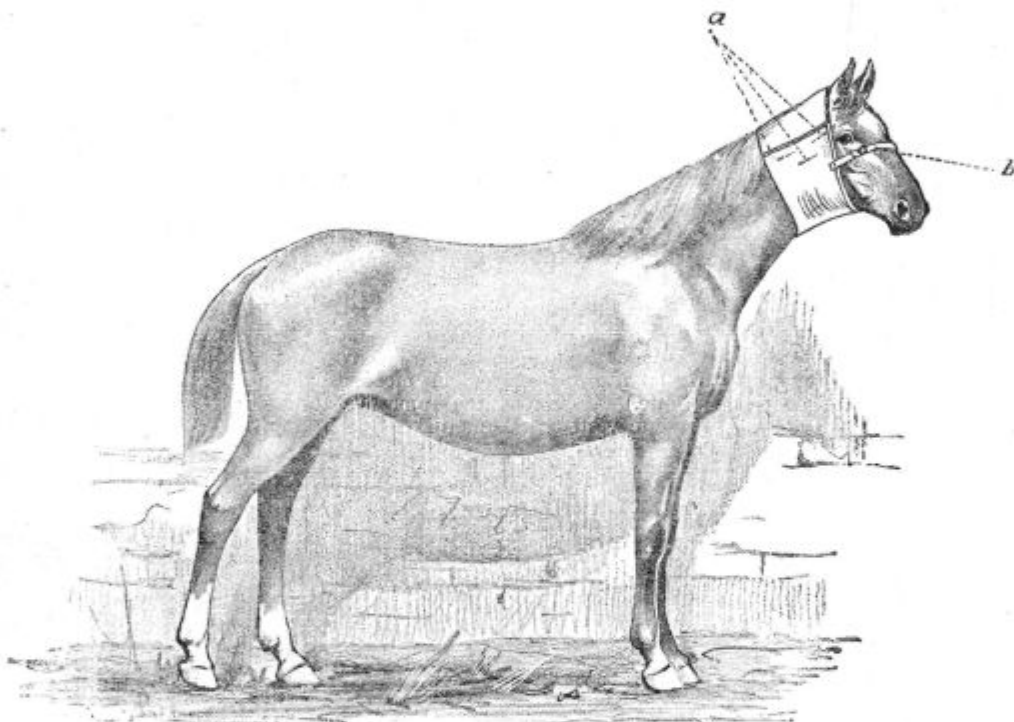
Manj so trpele: Beli burgundec, italijanski rizling, siva kavščina, kraljevina in silvanec. Od črnih vrst pa: modra frankinja in portugalka.

Močno so pa gnile: Belina, podbel, vipavska pinjola, moslavina in medenika ter deloma tudi rulandec in ortliber. Od črnih vrst pa: črni burgundec in gnjet.

Mi smo tu navedli le one trte, ktere se sedaj na Kranjskem in v sosednjih deželah največ pomnožujejo. Pripomniti bi morali torej, da se gnilobi prav dobro zapravlja še narezljani španjol ali španska zlahtnina (tudi peteršilovka imenovan) in karmenet ali kabernet, ki prav dobro rodi in daje izvrstno črno vino. Ta vrsta se še dobiva le v majhni množini, zasluži pa, da se v bolj gorkih krajih bolj razširi; v mrzlejših krajih bi pa to nadomestila vrsta merlot, ker je zgodnejša od karmeneta. Dalje slankamenka, plavec ter bela in rdeča rožica. Manj pa: malvazija, zelen, grgonec itd. To so

sploh vrste, ki pridejo malo v poštev in se razen karmeneta za razmnožitev ne priporočajo posebno.

Od prvo navedenih niso res nikjer skoraj nič gnile vrste: rdeči in beli španjol, grganja, zelenika in žametasta črnina. Najbolj so pa gnile: belina, pinjola in moslavina. Pri teh vrstah je kar namah ves grozd segnjen in se je plesnivec (botrytis cinerea)

Podoba 50.

tudi v notranje grozda zajedel, tako da je ves grozd popolnoma kosmat.

Sedaj pa nastane vprašanje, ali naj se vse gnilobi podvržene vrste kar zavrzijo in naj se pomnožujejo le španjoli, žametasta črnina in zelenika ter traminec in grganja, oziroma refošk, teran in glera? To vprašanje moramo zanikati, kajti tako ravnanje bi bilo nepravilno iz naslednjih vzrokov: Španjoli, glera, slankamenka, plavec, žametasta črnina in grganja imajo poleg dobrih lastnostij, da niso gnilobi podvržene in da vsako leto obilno rodé, to napako, da dajejo bolj lahka, mehka namizna vina, ki samanasebi ne morejo priti do one veljave, ktero hočemo doseči s sedanjim vinstvom, da bi se torej z njihovim pridelkom mogli meriti z vinom iz drugih krajev. Zelenika pa ima še to prednost, da je njeno vino precej močno in tudi boketno; a vse te dobre lastnosti ji vzame njej prirejena hiba, da namreč grozdje jako pozno dozori, vsled česar daje prav kislo vino, torej za izvažanje nič kaj ugodno. Letos so bile njene jagode ponekod še 20. septembra popolnoma trde. Pozno dozore tudi: plavec, slankamenka in žametasta črnina. Teran in refošk dajata

izvrstna črna vina, pa nista za vse kraje ugodna, ker nekoliko bolj pozno dozori, posebno teran. Traminec daje jako fino belo vino, ima pa zopet ta nedostatek, da razmeroma malo rodi. V krajih pa, ki traminu ugajajo in kjer je pravilno posajen, pravilno obdelovan in dobro gnojen, daje vendarle prav zadovoljive pridelke, kajti letos smo mi nabrali na 4 leta starih cepljenih trtah po 3—4 kg grozdja.

Pinjola in podbel se pa tudi ne moreta kar tako zavreči, ker obe vrsti prav močno rodita, posebno prva, ter dajata dobra vina. Za belino se mi ne moremo toliko ogreti, in sicer radi tega, ker prav rada gnije, pa tudi bolj pozno dozori, vsled česar daje seveda kislejše vino. Bolj mehko vino daje tudi kraljevina, rodi pa jako obilno, dela velike grozde in gnilobi ni toliko podvržena, posebno rdeča kraljevina ali rdeči moškat kakor jo imenujejo ponekod po Belokrajini; posebno dobro se drži, če je sajena v suhih, visokih, proti solncu ležečih legah in bolj narazen. Moslavina pa ni prida, ker ima razen že omenjene napake tudi to, da pozneje zori.

Italijanski rizling, beli burgundec, silvanec, ortliber, vetlinci (zeleni, rdeči, rdečebeli), modra frankinja in portugalka so pa trte, ki vsako leto veliko ali vsaj zadostno rode, ter dajejo jako dobra bela in črna vina, sposobna za vsakersno trgovino. Vinogradnik, ki bolj gleda na kakovost (dobroto) vina, bo le te vrste sadil, kak drug pa le take, ki mu prav veliko dajejo, in naj bo potem vino kakersno hoče, samo da ga je veliko. Previden vinogradnik bo pa sadil oboje ter se bo pri saditvi ravnal po tem, ali hoče pridelati vsako leto mnogo, čeprav nekoliko slabejše, ali pa manj, zato pa toliko boljše vino. Tu odločajo razmere.

Kakor povsodi, bo mogoče tudi tu srednja smer najpriporočljivejša. Dandanašnje kranjske vinske razmere uče, da je delati na to, da se čim več pridelaja, kajti sedaj se še vsako vino dobro v denar spravi. Ko se bodo pa razmere spremenile, ko se bodo iskala le boljša vina, ko se bo v deželi mnogo manj použilo kakor pridelalo, takrat bo moral umen vinogradnik delati vino iz finejših trt, namreč iz rizlinga, burgundeca, silvanca, veltincev, traminca, modre frankinje, portugalk, karmeneta itd. ter deloma tudi iz španjolv, grganje, ribole itd. posebej, iz kraljevine, podbela, glere, kavščine itd. pa zopet posebej. To velja posebno za vipavski okraj. Vino iz boljših vrst bo vse kmalu in dražje prodal, vino poslednjih vrst bo pa imel za domačo porabo in je bo ceneje oddajal, odnosno je bo lahko pomešal z drugimi vini, če bo želel kupec.

Od gori navedenih vrst bi bilo torej opustiti ali pa vsaj jako omejiti pomnoževanje beline in moslavine ter deloma dolenjske zelenike. Nekoliko je omejiti tudi pomnoževanje pinjole, kraljevine in podbela. Za zboljšanje vina, pridelanega iz španjolv, grganje, glere, žametaste črnine in enakih, bolj šibka, mehka vina dajočih vrst, naj bi se sadil italijanski rizling, ki vsled tega, ker nekoliko pozneje dozori, prav dobro nadomesti dolenjsko zeleniko glede kisline; dalje beli burgundec, silvanec, veltlinci ter traminec, mogoče tudi rulanec in ortliber; za črna vina pa modra frankinja, portugalka, karmenet ali pa merlot.

Portugalka ima sicer ta nedostatek, da jako zgodaj dozori, vsled česar je mnogo pokončajo tiči, čebele in ose; ta nedostatek se pa odpravi, ko je bode povsodi več nasajene, da jo bo mogoče pred časom potrgati z drugimi zgodaj zorečimi vrstami.

Zgodaj trgati in vino posebej pridelovati bo pa z uspehom in brez zamude časa mogoče le tedaj, če

bo vinogradnik sadil zgodaj zoreče vrste skupaj na eno parcelo, ali pa vsaj v enih in istih vrstah, pozno zoreče pa zopet skupaj; in istotako finejše vrste zase, druge, šibkejše pa zase. Dosedaj je bila taka ločitev otežkočena vsled primanjčevanja cepičev zlahtnih vrst in tudi vsled nepoznanja in nevednosti različnih priporočljivih zlahtnih vrst. Sedaj pa je tudi ta nedostatek kolikortoliko odpravljen in je torej vsakemu količjak naprednemu vinogradniku mogoče izvršiti omenjena dela.

Grganja rodi obilno, zori dobro in pravočasno in daje jako sladek mošt. Ona napravlja prav velike in rahle grozde, in kakor se je ravno letos pokazalo, rodi prav veliko tudi kot cepljenka, da je le prava vrsta cepljena, kajti ena tej v vsem popolnoma slična grganja ne rodi prav nič, in zato se morajo dobre vrste že pri trgatvi zaznamovati, in je potem le od teh cepiče jemati. — Iste lastnosti ima glede velikosti grozdov, rodovitnosti itd. primorska glera in tudi ribola; poznejša je še slajša.

Kenčno moramo še omeniti, da se je letos očitno pokazalo, kako pregosto sajenje trt vpliva na gnijenje. Čim gosteje so bile trte sajene, tem bolj je grozdje gnilo.

Želeti bi bilo, da bi se tudi iz drugih krajev navedla imena trt, podvrženih grozdni gnilobi, in da bi se o tem važnem vprašanju javno nekoliko natančneje razpravljalo.

Fr. Gombač,
deželni potovalni učitelj.

Razvijanje cepljenja vinske trte po Avstro-Ogerskem in njegovo današnje stališče.

Ker je vinska trta kakor lésnata sadna rastlina take narave, da jo je prav lahko mogoče pomnoževati s potaknjenci (na Dolenjskem ključi, na Notranjskem pa kolči imenovanimi), je v prejšnjih časih, ko trtna uš v naših krajih še ni bila znana, niso cepili ali požlahtnjevali, marveč so jo pomnoževali skoraj izključno le s potaknjenci brez vsega cepljenja. Čemu neki naj bi jo bili takrat cepili, ko je vsaka trta iz potaknjenca rodila prav tak sad, kakersnega je rodila tista trta, od ktere je bil potaknjeneč (ključ, količ). In vendar so že tudi takrat cepili vinske trte, čeprav v prav majhni meri. Cepili so jih pa, kar se tiče avstro-ogerskega vinogradništva — kolikor je to znano priobčevalcu teh vrstic — le na Ogerskem in — v Vipavski dolini. Na Ogerskem so trte cepili po zgornjem Ogerskem, okoli Požuna, Blatnega in Novoselskega jezera; v Vipavi so jih pa cepili zelo povsodi.

Cepile so se pa trte tu in tam iz istega namena, namreč zato, da bi se nerodovitne, osobito oprhljive trte nadomestile z rodovitnimi. Kjer je rastla kaka oprhljivka, to je taka trta, ki je ob cvetenju mnogo grozdja obetala, ob trgatvi ga pa le malo ali celo nič dala, se je precepila s cepiči iste ali pa tudi druge vrste, toda od rodovitne, ne pa oprhljive ali sploh nerodovitne trte. Vršilo se je pa to precepljevanje na dva jako različna načina. Na Ogerskem so jih precepovali na zeleno ter so jih potem grubali (grabenčali), na Vipavskem so jih pa precepovali na suho, in to brez vsega grubanja ali grabenčanja. Zeleni ogerski način precepovanja se je vršil takole: Na vsaki oprhljivki ali sploh nerodovitni trti je skrajšal cepljenje izvršujoči vinogradnik nekako okoli binkošti po več najvišjih in najmočnejših poganjkov. Vsak skrajšan

poganjek je potem na vrhu prekal skozi svrž (sršen, zrklo) najvišjega člena do sredine prvéga, pod njim umeščenega kolenca. V tako preklani poganjek je potem zataknil cepič enega samega očesa, prirejene takole. Tik pod očesom je napravil prav topo zagozdo, nad očesom je pa pustil člen navadno tako dolg, kakeršen je bil. Tako pripravljeni cepič je potem zataknil med polovici preklanega poganjkovega člena na podlogi tako globoko, da je oko na njegovi topi zagozdi prišlo kolikor le mogoče nizko v preklano kolence. Obe polovici preklanega člena je potem pritisnil k členu cepiča ter jih k njemu tako privezal s kakim vezilom, kakor z likom, s prejo, s tankim motozom, da se cepičeva zagozda ni mogla izmuzniti iz špranje na podlogi. Pripetilo se je pa to prav rado, prvič, ker je bila zagozda jako topa, torej široka, drugič pa zato, ker sta bili zagozda in špranja na podlogi jako opolzli. Kar se je tako cepljenih trt prišlo — in prišlo se jih je, ker so bili ljudje temu delu vajeni, navadno mnogo — so jih zagrubali koj jeseni, ali pa šele v naslednji pomladi, in tako so dobili namestu ene nerodovitne trte več prav dobro rodovitnih. Ko se je trtna už pojavila na Avstro-Ogerskem in ko so pričeli priporočati saditev ter cepljenje ameriških trt, so priporočali cepiti na ravno ta način, in sicer pod imenom: ogersko zeleno cepljenje. Na Oggerskem se je ta način obdržal v krajih, v katerih so mu bili vinogradniki že od prej vajeni, in se ga poslužujejo pri ameriških podlogah še dandanes. Drugodi je pa ta način zelenega cepljenja ostal zelo le pri poskušnjah, kajti kakorhitro so izumili boljši način, so tega zaradi kaj težavnega povezovanja takoj opustili. Suhi vipavski način cepljenja nerodovitih trt se je pa vršil takole: Za precepljenje določeno trto so kakih 30 cm globoko odkopali prav zgodaj na pomlad, ko se trte še nič niso jokale, torej že pričetkom marca mesca, ali pa pozneje, ko so pogonale že po ped dolge ali pa še daljše poganjke. Zelo tako globoko so odžagali koreninino deblo skozi člen, kjer so ga tudi pričelili ter potem na tem mestu cepili po najstarejšem in najprostejšem načinu, namreč v precep, s cepiči dobro rodeče sorte ter so zopet z zemljo zasuli. Od čisto navadnega cepljenja sadnega drevja v precep, se je vipavski način precepljevanja trt razločeval le v tem, da so se trte cepile pod zemljo, in pa v tem, da se požlahtnitev ni obdala z ilovico in z mahom, ampak le z mahom.

(Dalje prihodnjik.)

Prasičja razstava v Novem Mestu.

V zadnjem listu napovedana prasičja razstava v Novem Mestu, ki se je priredila na dan Lukeževega semnja, 22. t. m., se je prav slabo obnesla. Zastran skrajno neugodnega deževnega vremena so se razstave udeležili le štirje gospodarji.

Presojevalna komisija, v kateri so bili gg. okrajni višji živinozdravnik O. Skale, Frančišek Majzelj iz Bele Cerkve, Alojzij Pavlin iz Trebnjega, Jože Dular iz Vavte Vasi in Frančišek Fabijan iz Gradišča, je hotela izkraj razstavo preložiti na ugodnejši čas, a slednjic se je le odločila, pripeljane živali pregledati in prisoditi razpisane premije za lepe živali. Tega mnenja je bil tudi razstavi odbor kakor tudi g. ravnatelj Gustav Pirc, ki je nalašč prišel iz Ljubljane, da si ogleda napredek dolenske prasičje reje na razstavljenih živalih.

Vsega skupaj je bilo razstavljenih 5 mrjascev in 4 svinje.

Presojevalna komisija je priznala premije vsem razstavnikom, in so prejeli: g. Frančišek Majzelj iz Bele Cerkve 4 premije po 20 K, za 2 mrjasca in 2 svinji jorkširske krvi; g. Ivo Radelj iz Zgor. Ponikve pri Trebnjem premijo 20 K za čistokrvnega jorkširskega mrjasca; g. Jože Pergar iz Šmarjete premijo 20 K za mrjasca mešanega jorkširskega plemena, in g. Jakob Strajnar iz Gotne Vasi premijo 20 K za mrjaščka mešane jorkširske krvi.

Pičlo je bilo število razstavljenih živalij, vendar se je na teh maloštevilnih živalih lahko opazil napredek v prasičji reji, in sicer na tem, da so bile razstavljene živali deloma požlahtnjene z belim jorkširskim plemenom, deloma pa čiste jorkširske krvi, torej tiste pasme, ki se v sedanjih razmerah še najbolj priporoča za zboljšanje domačega prasičjega plemena. Vse razstavljene živali so bile bele barve, ki je danes najbolj cenjena v prasičji trgovini in vobče lepih telesnih oblik. Zlasti mrjasci so ugajali po svoji lepi vnanjosti vsem, ki so si razstavo ogledali.

Priznana darila je razdelil načelnik kmetijske podružnice novomeške, g. pristav V. Rohrmann, ki je pri tej priliki zahvalil razstavnike in presojevalce za njih trud, c. kr. kmetijsko družbo in mestno občino novomeško pa za potrebna sredstva, s katerimi se je razstava priredila.

Dasi vsled skrajno neugodnega vremena ni bilo pričakovati sploh nobene udeležitve, je počastil s svojim obiskom razstavo tudi gospod vladni svetnik G. Friedrich, ki je nasproti razstavnemu odboru obžaloval, da je vreme skazilo to prireditvev in zabranilo gospodarjem primerno udeležitev.

Mlekarsko knjigovodstvo.

(Piše M. Ivančič.)

(Dalje.)

II. Knjigovodstva trgovski del.

Kakor rečeno ima trgovsko knjigovodstvo obsegati kupčijsko stran zadruga, in sicer:

1. plačevanje mleka,
2. prodajanje mleka in mlekarskih izdelkov,
3. prejemke in izdatke na tekoči račun, ki pa ne zadevajo mlekarskih izdelkov,
4. denarni promet.
5. vsakodobno mlekarnično stanje napram upnikom in dolžnikom (konto-korentne račune),
6. izkaz inventarja,
7. letni zaključek, račun dobička in izgube.

Za te posamezne opravke je treba seveda posameznih knjig, ki se medsebojno dopolnjujejo.

Preidimo takoj k prvemu odstavku!

1. Plačevanje mleka.

Pravično plačevanje mleka po zadrughih mlekarnicah je ne samo vsem zadrughnikom prav po volji, ampak sploh potrebno, da zadruga sloni na zdravi podlagi, neomahljiva v vedno in pravo korist kmetovalcu. Z nekako nestrpnostjo hitimo k temu oddelku knjigovodstva, ker bi radi nanaglem vse to popravili, kar so zadruga tekom svojega poslovanja v tem zamudile. Največ je bila temu kriva nevednost, zato podajamo, kolikor dopušča prostor, za plačevanje

mleka natanko navodilo, naglašujoč še enkrat, da je zadrugam najtrdnější temelj „pravična mera“, potem šele obvelja geslo, ki smo je temu početju postavili na čelo: **Vsakemu svoje.**

Vrednost mleka zavisi od množine tolščobe v njem. Pri pinjenju je tolščobna množina, kakor je razvidno iz naslednjega, popolnoma merodajna za kolikost masla. Nepravično je torej mleko plačati dvema kmetoma po isti ceni, kakor hitro dajeta neenako tolsto mleko. Morda mi bo kdo ugovarjal, češ, kakšna pa more biti razlika, mleko je mleko; — o tem ga hočem takoj prepričati.

Množina tolščobe v mleku je silno premenljiva, da smo že doživeli, da je zadržnik prinašal po 2 % (dva odstotka) tolščobe več v mleku kakor njegov sosed. To je v maslu blizu za polovico razlike. — Pravično in pošteno je, če prvemu, ki ima izborni živino, katero glešta z vso skrbnostjo, več odrajtujem za mleko kakor njegovemu sosedu, ki redi slabo goved ob slabih jasilih. — Ali ni s tem vsak zadovoljen? Prav! — Da nam bo jasno, kako pravilno razdeliti denar, oglejmo si naslednji primer in držimo se pred vsem načela: toliko, kolikor dobi mlekarnica kot prodajalka za mleko posameznih združnikov, toliko ima po pravici vsak zahtevati, odbivši seveda obratne stroške. To pojasnimo v naslednjem:

Mislino si mlekarnico, ki izdeluje maslo in sladek sir ter prodaja pinjeno mleko. Maslo se izplača po 2 kroni 40 vin., a posneto in pinjeno mleko po 3 vin. kg.

Praktično povsem dokazano je namreč, da dobim iz 1000 kg mleka, ki ima 2,5 % tolščobe = 26,9 kg masla, ker lahko s posnemalnikom posnamem, natanjko 850 kg posnetega mleka in 150 kg smetane. Pinjenega mleka dobim končno 123 kg. Če mi je slučajno posestnik prinesel tako mleko in vse izdelke prodam po navedenih cenah, vem do vinarja, koliko sem dobil za njegovo mleko, namreč: 93 kron in 75 vin. Če mu torej odbijem stroškov na vsak kilogram mleka 0,7 vinarjev, skupaj 7 kron, mu za 1000 kg oddanega mleka izplačam ostalih 86 kron 75 vin. Ali je mogoče natančnejši račun? Ne! — Že prav, bo marsikdo mislil, toda praktično izpeljati se ta račun ne da, ker je za naše mlekarnice prezahteven. — Le čakajte; za vsak račun vam napravimo tabelico, da ne bo treba računati; tam bo že vse izračunano; treba samo prepisati. Tako pa že pojde, kaj ne!

Na ta način v naglici preračunam vsako mleko po njega pravi vrednosti. In to je pač glavna stvar, da mlekarnica ni na izgubi, da za mleko plača res toliko, kolikor je zanj ali za njegove izdelke potegnili. Recimo, da so prinesli meseca oktobra v mlekarnico trije združniki *A*, *B* in *C* vsak po 1000 kg mleka, toda zelo različno v tolščobnih odstotkih, in mi napravimo naslednji račun:

A = 1000 kg po 2,5 % tolščobe = 26,9 kg masla 64,56 K
850 » posn. mleka 25,50 »
123 » pinj. mleka . 3,69 »
skupaj vrednosti K 93,75

B = 1000 kg po 3,75 % (3¾ %) » = 41,9 kg masla 100,56 K
850 » posn. mleka 25,50 »
108 » pinj. mleka . 3,24 »
skupaj vrednosti K 129,30

C = 1000 kg po 5 % » = 56,9 kg masla 136,56 K
850 » posn. mleka 25,50 »
93 » pinj. mleka . 2,79 »
skupaj vrednosti K 164,85

Sedaj pa vidite, da je med mlekom in mlekom velika razlika. Poglejmo še, kako pri nas plačujejo mlekarnice in kako bi morale plačevati.

Oddali mleka kg in tolščobe %	Mlekarnica dobi za izdelke	Združnikom izplača, odbivši stroške	Po našem računu bi morala izplačati odbivši stroške	Ker je po vračunjenih stroških izplačana vsota enaka prejeti
<i>A</i> = 1000 — 2,5 %	93,75 K	122,30 K	86,75	93,75 K
<i>B</i> = 1000 — 3,75 %	129,30 »	122,30 »	122,30	129,30 »
<i>C</i> = 1000 — 5 %	164,85 »	122,30 »	157,85	164,85 »
troški znašajo .		21,— »	21,—	
Skupaj .	387,90 K	387,90 K	387,90 K	387,90 K

Samo *B* je toli srečen, da dobi pravilno izplačano mleko, to pa radi tega, ker je imel slučajno v oddanem mleku povprečno množino tolščobe; *A* pa dobi celo 35,55 kron preveč in *B* ravno toliko kron premalo.

Plačevanje samo po teži je torej popolnoma nepravično, ker dobiva oni, ki prinaša slabše mleko, veliko več, oni pa, ki oddaja boljše mleko, veliko manj kakor mu gre po dohodkih mlekarnice.

Kdaj naj se Tomasova žlindra potresa po travnikih.

Če se je iz kterejakoli vzroka gnojenje travnikov s Tomasovo žlindro zakasnilo, naj to ne bo vzrok, da bi se gnojenje sploh opustilo ali pa preneslo na pomlad.

Da se travniki tudi spomladi lahko gnoje s Tomasovo žlindro, to so že dokazale izkušnje, vendar je veliko bolj priporočeno to delo zvršiti že jeseni. Prvi sneg naj ne bode nikaka ovira. Dokler je še mogoče iti na travnik, dokler sneg ni še toliko debel, da bi žlindra ne mogla prodreti do tal, toliko časa naj kmetovalec nikar ne odlašajo gnojiti še jeseni. S pomočjo snega se Tomasova žlindra enakomerneje raztopi in razdeli, kakor pa če se pospe naravnost na gola tla.

So pokrajine, koder sneg pade zelo zgodaj, na pr. v planinskih deželah, koder nalašč čakajo, da potem žlindro in kalijevo sol, oziroma kajnit potresejo po snegu. To, kar se dejansko vrši v praksi, to priporočajo tudi kmetijski veščaki. Adjunkt kranjske kmetijske šole na Grmu, gospod Rohrman, naravnost priporoča Tomasovo žlindro in kalijevo sol, oziroma kajnit, posipati pozno jeseni na prvi sneg.

Končno objavimo še odlomek spisa o gnojenju travnikov s Tomasovo žlindro iz predarlskega lista „Vorarlbergischer Volksfreund“. Ta spis ima veljavo zlasti za naše gorske košenice (rovte); slove pa: Sedem let je, odkar je vpeljano gnojenje s Tomasovo žlindro na Predarlskem, ki je pa napram izbornemu uspehu še vse premalo razširjeno. Povsodi, koder so doslej rabili to gnojilo, bodisi na eno- ali dvekošnih travnikih, bodisi na kislih travnikih ali na pašnikih, vselej so imeli najboljše uspehe. Posebno izborni so pa uspehi bili na enokošnih gorskih travnikih (kakeršne prinasna Kranjskem imenujejo „košenice“ ali na Gorenjskem „rovte“). Koder se

je poprej komaj izplačalo kositi, se je po gnojitvi s Tomasovo žlindro in s kalijevo soljo pokazala najbujnejša rast trave in drugih žlahtnih zelišč, na pr. detelje. Poprej enokošne travnike, ki so bili pognojani pred tremi leti, so lansko leto kosili dvakrat, in tudi letos je bila prva košnja ne le dobra, temveč tudi tako zgodnja, da se je bilo nadejati še obilo otave. Klajo iz takih travnikov živina posebno rada je, ker je v nji največ detelje. Vzrok temu učinku je iskati v sestavi Tomasove žlindre, ki ima v sebi ravno one redilne snovi, ki naši zemlji primanjkujejo. Stroški za imenovana umetna gnojila se dvakrat izplačajo, zato naj noben napreden gospodar ne zamudi rabiti jih v največji meri, kolikor mu dopuščajo razmere.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 167. V potoku Tribuši je bilo nekaj jako veliko postervij, a v zadnjem času so jih vidre popolnoma iztrebile. **Kako je najbolje zatirati vidre?** (F. K. v G. T.)

Odgovor: Vidra se najbolje zatira, če se lovi v past (skopeca, lindro). Zato se rabi past s krcnikom, ki mora biti jako močna ter močno z verigo priklenjena. Take pasti se kupijo in stanejo preko 16 K. Past mora biti v strugi nastavljena, natanko na sredi pota, po katerem vidra hodi (to se spozna na sledu), ter je paziti, da nima nobenega duha po človeku. Glavna reč je, past prav nastaviti, kar se smatra za nekako umetnost; potem je uspeh zjamen. Tu v Ljubljani je gospod, ki ima lov na vidre za sport in se nam je ponudil, da pride bodočo pomlad prav rad k Vam vidre lovit. Če Vam je prav, pa Vas seznanimo s tem gospodom.

Vprašanje 168. Kdaj in kako se sadi pisan kostanj, **kako se požlahtnjuje z japonskim kostanjem.** (P. K. v G.)

Odgovor: Kostanj se posadi v primerni razdalji na 30 cm globoko in dobro prerahljan svet že jeseni, in da ga miši ne pokončajo, se vsak plod nekoliko namaže s petrolejem. Iz posajenega kostanja vzrastle rastline se obrezujejo pozimi in poleti, to je, da se jim skrajšujejo nastali stranski poganjki. Iz teh poganjkov nastale mladice se prihodnje leto odstranijo tik debla, in sicer se to delo vrši toliko časa, dokler debelca ne dosežejo one debelosti in visokosti, ki je primerna za požlahtnitev. Japonski kostanj se na domač kostanj neki jako lahko cepi, in sicer na vsak način, seveda spomladi. Mi z japonskim kostanjem v naši drevesnici nismo delali poskušanj, ker je naše podnebje premrzlo, a če se obrnete na ravnatelja realke v Petrinji na Hrvaškem, na gospoda dr. Zocha, ta ima s tem kostanjem večletne izkušnje ter Vam bo gotovo rad dal potrebnih razjasnil.

Vprašanje 169. Kje se dobe kose za košnjo žita in so-li priporočene? (A. S. v D.)

Odgovor: Za košnjo žita je vsaka daljša kosa dobra, pač pa mora biti v to svrhu posebno kosišče, ki ima odkladalnik. Košnja žita je prav zelo priporočena, ker je veliko hitrejša in zato cenejša od žetve.

Vprašanje 170. Ali bi kazalo **vinograd že jeseni kopati**, ker je več časa in bi potem spomladi lahko pozneje kopal? Ali moram čakati, če kopljem jeseni, da listje odpade s trt? (I. Z. v R. S.)

Odgovor: Jesensko kopanje ne more nadomestiti spomladanskega; če je pa Vaša namera jeseni in spomladi kopati, potem Vam pa jesensko kopanje moremo le priporočiti, ker se s tem zemlja izdatno zboljša ter prav gotovo odtehta ono majhno škodo, ki nastane vsled poznega spomladanskega kopanja. Kopati morete jeseni precej po trgatvi, čeprav je še listje na trtah.

Vprašanje 171. Ali je lucerni vsako drugo ali tretje leto gnojiti z umetnimi gnojili? Imam ilovnato dobro zemljo, na kateri lucerna prav lepo raste. Koliko umetnih gnojil se potrebuje na oral in počem so ta gnojila? (J. Z. v R. S.)

Odgovor: Po narejenih preskušnjah zedostuje zadostno gnojenje s Tomasovo žlindro in s kalijevo soljo za štiri leta. Na oral je vzeti najmanj 300 kg žlindre in 100 kg kalijeve soli. 18 % Tomasova žlindra stane v Ljubljani 6 50 K, kalijeva sol pa 12 60 K 100 kg.

Vprašanje 172. Kaj je vzrok, da se krompir, kuhan v oblicah tako močno razkuha, da ga potlej ni mogoče jesti? (J. Z. pri Sv. T.)

Odgovor: Da se krompir močno razkuha, je vzrok obilica škroba (štirke), ki je v njem. Škrob se v vreli vodi silno napne in spremeni v neko zdrizasto reč, ki jo imenujemo škrobov lep. Ta lep razžene stanice, v katerih se nahaja, in tako razpade vsa krompirjeva tkanina; mi pravimo krompir se razkuha. Le dober krompir, to je tak, ki ima v sebi veliko škroba, se razkuha. Če krompir dalj časa leži, se krompirjevo stanišče okrepi in bolj zoprtost, zato se nov krompir močnejše razkuha kakor obležan. Če se krompir prav počasi kuha, da stanišče postane bolj prečno in da dobi čas raztegniti se, potem se krompir tudi ne izkuha toliko. Pustite torej, da se voda okoli krompirja prav počasi segreva ter naj potem le mirno vre, pa gotovo preprečite, da se krompir ne razkuha premočno.

Vprašanje 173. **Kako se uniči lesni črv**, ki dolbe v stari hišni opravi ter onečaja v njej hranjeno perila in obleko? (L. G. pri Sv. D.)

Odgovor: Lesni črv se prav lahko uniči, in sicer na ta način, da se poišče njegov rov in se vanj vlije nekoliko petroleja ali še bolje bencina.

Vprašanje 174. Imam veliko, pred 10 leti narejeno kapnico, v kateri je voda pričela smrdeti po gnilobi. Kapnico sem letos izpraznil in očedil ter iz nje pobral mnogo blata. Čev sem isto tako dal osnažiti in sem mislil, da bo sedaj voda dobra, a vendar še smrdi, sicer manj kakor prej in je tudi živa. Slišal sem o neki soli, ki prepreči gnili duh v vodi in jo naredi dobro. Kako se zove ta sol, oziroma **kako se voda v kapnici ohrani dobra?** (I. K. v P.)

Odgovor: Če pridejo v vodo organske, t. j. rastlinske in živalske snovi, kar je pri kapnicah neizogibno, prično te snovi ob ugodnih razmerah in ob navzočnosti gotovih fermentov gniti ter dajo vodi duh po gnilobi. Da se to prepreči, je skrbeti, da v vodo ne pridejo take snovi, oziroma, da ne morejo gniti. Najboljše sredstvo je, kapnico vsako leto prav temeljito osnažiti, zlasti pa skrbeti, da se pri snaženju vsi fermenti umore; v to svrhu je najbolje, če kapnica nekaj dni prazna stoji, da se izsuši, in potem se pobeli z apnenim beležem. Če je voda živa, t. j., če se v njej zarede živa bitja, je to le posledica z organskimi snovmi onečiščene vode, ker se ta bitja morejo le od teh snovi živiti. Take soli, ki bi v kapnicah preprečila gnilobo, ni; pač devajo v kapnice navadno kuhinjsko sol, ki pa nič ne pomaga, ker se je more le malo noter dejati. Sol res zavira gnilobo in tvorjenje gnilobnih fermentov, a le, če je je v vodi dovolj; zadosti se je pa ne more notri dejati, ker bi bila potem voda slana in torej nepitna.

Vprašanje 175. Lanski sadni mošt sem zmešal z letošnjim, in sedaj je prišel cikati. Kaj naj storim, da preprečim nadaljnjo cikanje, ali naj rajši skaham žganje? (I. Š. v M.)

Odgovor: Cikanje, t. j. tvorjenje kisove kisline, se more ustaviti z močnim zažveplanjem, a tako vino je kmalu porabiti ter je nezdravo, zato Vam svetujemo, če mošta nočete porabiti za kis, da ga hitro v žganje pokubate, kajti čim dalje odlašate, tem manj žganja boste dobili, ker se kisova kislina dela iz alkohola.

Vprašanje 176. Kaj je bolje, sol mešati med klajo, to je **klajo soliti**, ali jo pa samo zase živini pokladiti v kosih? (I. Š. v M)

Odgovor: Oboje je pravo, in ima včasih ta, včasih pa oni način prednost. Če se klaja soli, se naredi užitnejša, živina jo rajša žre, saj se večkrat slaba in manj okusna krma s soljenjem more v prid spraviti. Pri takem pokladanju soli se pa pripeti, da živina lahko dobi več soli kakor je prav, in to tudi ni dobro. Ako se pa živini položi v jasli sol v velikih kosih, da jo liže, kadar in kolikor hoče, potem dobi v sebi le toliko soli, kolikor je rabi, a živinorejec izgubi pri tem načinu polaganja soli sredstvo, krmo narediti okusnejšo.

Vprašanje 177. Kdaj je **najboljši čas obrezovati gabrovo mejo**, jeseni ali spomladi? (T. K. v M)

Odgovor: Dasi gaber ni občutljivo drevo, je vendar najboljši čas obrezovati ga od pozne jeseni do zgodnje pomladi, t. j. dokler še ni muzeven.

Vprašanje 178. Kaj je vzrok, da so si pričele moje **kokoši same sobi in druga drugi perje puliti**? (A. V. v G.)

Odgovor: To je razvada, katero si kuretnina pridobi, če ima premalo apna v krmi, ali če mora žejo trpeti. Žejne kokoši namreč z velikim poželjenjem izrkavajo krvavi sok iz peresove tuljave. — Včasih sta vzrok tudi bojaželjnost ali dolgčas. — Puljenje perja odpravite, če med pičo pokladate klajno apno, zdrobljeno kreda, zdrobljen omet i. t. d. Istotako je dati perutnini, ki ne more na plano, vedno dovolj dobre in sveže pitne vode. Če so živali bojaželjne, povežite jim noge, da sicer morejo hoditi, ne pa skakati. V kurniku je droge, na katerih živali sede, tako pritrditi, da je med njimi vsaj 40 cm prostora. Ravno tako je važno, da se perutnina dovolj pregiblje in da ima kaj opraviti, kar se doseže, če se med slamo večkrat pomeša zrnje, da potem perutnina pridno brska.

Vprašanje 179. Žrebe je dobilo na nogi rano, ki se je dobro zacelila, a na dotičnem mestu manjka sedaj dlake. **S čim naj mažem, da zraste dlaka**? (H. G. v S.)

Odgovor: Ako so na dotičnem mestu dlačne žebulice, iz katerih vzraste dlaka, pokvarjene, potem ni nobene pomoči. Ako so pa te žebulice zdrave, potem dlaka zraste brez vsake maže in zadostuje samo snaženje.

Vprašanje 180. Imam kravo, ki daje mleko, na katerem se naredi čez nekaj ur tako **trda smetana, da se ne da več pomešati z mlekom**. Mleko pod smetano je zelo vođeno in ni za prodaj. Kaj je temu vzrok in kako se da odpomoči? (J. K. v C.)

Odgovor: Ta napaka se pokaže, kadar smetana zakrknje, ne da bi se naredilo dovolj mlečne kisline. Učenjaki smatrajo za vzrok te prikazni vpliv glive maslene kisline ter sploh tistih gliv, katerih ferment ima siriščen podoben učinek. Tako mleko se priporoča hitro porabiti ter je hraniti v prav hladnih prostorih. Da ta bolezen mleka preneha, je vso posodo in sploh vse, kar pride z mlekom v dotiko, dobro z vročim lugom osnažiti, da se uničijo glive, ki bolezen povzročijo.

Gospodarske novice.

* **Oljne tropine, in sicer lanene**, ima družba zopet v zalogi, ker se ji je posrečilo dobiti iz neke druge tvornice to močno krmilo po razmerno nizki ceni. Lanenega semena se je namreč že dve leti sem tako malo pridelalo, da je danes cena za to seme in naravno tudi za lanene tropine silno visoka. 100 kg lanenega semena stane 34 K. Družba bo oddajala lanene tropine, dokler bo kaj zaloge, 100 kg po 19 K z vrečami vred. Oddajajo se le cele vreče po 50 kg. Ker je bilo mogoče družbi kupiti do novega leta le 3 vagone, zato nujno pozivljemo, da se vsak, ki želi pokladati te tropine svoji živini, precej zglati in se z zadostno množino

do novega leta preskrbi, Ponavljaje opozarjamo živinorejce na veliko redilno moč in na ugodno vplivanje na rast, mlečnost in zdravje, katero imajo lanene tropine. Lanene tropine imajo v sebi 12% tolščobe in 28% beljakovine, ki sta skoraj popolnoma prebavni, dočim imajo dobri pšenični otrobi le 3½% tolščobe in 13½% beljakovine, od katerih je pa le ¼ prebavnih. 1 kg lanenih tropin je za krmo toliko vreden, kolikor 3 kg dobrih pšeničnih otrobov; če pa upoštevamo, da prihajajo k nam večinoma slabi, drobni ogerski otrobi, ki imajo razne sleparske primesi, pa lahko rečemo, da izda 1 kg lanenih tropin za 4 kg ogerskih otrobov. Vrh tega imajo lanene tropine v sebi veliko fosforove kisline, ki je jako važna za tvorjenje kostij in sploh za zdravje, zato živina ob pokladanju teh tropin bolje raste, uspeva in se debeli ter je bolj mlečna in zdrava. Mlada živina brez ovsa ali brez oljnih, zlasti lanenih tropin niti prav ne uspeva. Živinorejci, pokladajte torej svoji živini lanene tropine, pokladajte mesto 1 kg otrobov ½ kg tropin, pa boste ceneje krmili in imeli več uspeha! Letos pa, ko bo silno pomanjkanje krme, ko bo treba pri krmi zelo varčevati ter marsikaj pokrmiti, kar drugače porabimo za steljo, je pa pridelek močnih krmil neizogiben, in tu so posebno umestne lanene tropine.

* **Umetna gnojila.** Kar smo prerokovali, to se je zgodilo. Naročilom na Tomasovo žlindro ne moremo več spreti ustrezati, ker tvornica za izvršitev naročil vsled pomanjkanja blaga in nakopičenih naročil zahteva po 8 do 14 dnij odloga. Ko bi nam bili naši naročniki precej, ko smo jih pozvali, naznanili svoja naročila, bi jim bili pričetkom oktobra lahko hitro postregli, sedaj pa vsak naročnik že mora potrpeti teden ali dva. Znano nam je, da marsikdo čaka z naročilom zato, ker še ni prodal svojih pridelkov in nima denarja; tem povemo, da itako pretreče 2 do 3 tedne po naročitvi, predno pride do plačila, zato naročilo lahko poprej sporoči, predno pride do denarja. Še enkrat prosimo nujno, da vsi tisti, ki hočejo imeti umetna gnojila, jih čimprej naroče, da ne bo prevelike zamude pri oddaji. Družba oddaja vsa umetna gnojila po že večkrat objavljenih cenah, za gnojenje travnikov pa oddaja sedaj jeseni

Tomasovo žlindro, 18 % tno po	6 50 K 100 kg,
oziroma po 36 h za vsak kilogramski odstotek fosforove kisline.	
Kalijevo sol 40 % tno	po 12.60 K 100 kg
Kajnit	5. — " 100 "

Vse cene veljajo z vrečami vred, in sicer v družbenem skladišču, ali na ljubljanskih kolodvorih.

* **Poziv županstvom v vinorodnih krajih na Kranjskem.** Naprošeni smo opozoriti tem potom vsa županstva v vinorodnih krajih na Kranjskem, da pošljejo deželnemu odboru kranjskemu v teku prihodnjega meseca vse izpolnjene, svojedlasno dostavljene jim zaznamke o letošnjem uspehu streljanja zoper točo. V dopisu, oziroma v dotičnih zaznamkih, je posebno omeniti število v tamošnji občini nahajajočih se streljšč.

* **Brezplačna razdelitev knjižic „Umno kletarstvo“.** Deželni odbor kranjski je vsled sklepa deželnega zbora ravnokar brezplačno razdelil med revne vinogradnike na Kranjskem 500 Gombačevih knjižic „Umno kletarstvo“ ter je razdelitev poveril raznim kmetijskim podružnicam v vinorodnih krajih na Kranjskem. Ker je večina naših vinogradnikov čakala na brezplačno podelitev, se je teh knjižic mnogo več razprodalo v sosednjih deželah kakor v domači, kar vendar ni prav; saj so naši vinogradniki istotako potrebni pouka. Sicer se je oddalo v tej kratki dobi blizu 2000 knjižic, ali vendar za naše razmere še premalo. Z ozirom na to, da se teh knjižic ne bo več brezplačno oddalo, in ker je cena posameznim izvodom skrajnje nizka (38 h s pošto vred), bi bilo želeli, da se naši vinogradniki s to, za sedanje razmere neobhodno potrebno knjižico preskrbe, dokler je je še kaj v zalogi.

* **Razstava krompirja.** Kmetijska šola na Grmu priredi v nedeljo, dne 10. novembra t. l. v dvorani g. Windischerjeve gostilne v Kandiji razstavo raznih novih vrst krompirja. Pri tej priliki se priredi ob devetih dopoldne tudi pouk o vrednosti te in one vrste, zlasti kar se tiče rodovitnosti in trdnosti proti boleznim. — Na to razstavo lahko tudi drugi gospodarji pošljejo svoje pridelke, in sicer od vsake vrste najmanj kilo. Dotični krompir naj se pošlje na vodstvo kmetijske šole na Grmu vsaj do sobote, 9. novembra t. l. Da se bo vedelo vse potrebno ukreniti glede prostora in prireditve same, naj se razstavniki že sedaj priglase pri vodstvu grmske šole in naj povedo, koliko vrst in kake vrste žele razstaviti. Pri tej razstavi se bodo sprejemale tudi naročitve na semenski krompir.

* **Letošnja premovanja goved** so se vršila po objavljenem programu meseca oktobra v Jeličnem Vrhu pri Idriji, v Mokronogu in v Kranju.

K premovanju v Jelični Vrh pri Idriji so 14. oktobra t. l. pripeljali 14 bikov, 18 telic in 21 krav, torej skupaj 53 goved. — Premije za bike so dobili: Dominik Rudolf iz Črnega Vrha 50 kron, Ivan Rajec iz Dol in Tomaž Gostiša iz Zadloga vsak 30 kron, Ivan Gruden iz Jeličnega Vrha, Ivan Peternel iz Jarčje Doline, Katarina Podkrajšek iz Šebalka, Anton Sedej iz Del vsak 20 kron. — Premije za telice so dobili: Ivan Gruden iz Jeličnega Vrha 40 kron, Matevž Novak iz Srnaka 30 kron, Frančišek Kankel iz Godoviča, Ivan Vehar iz Srnaka, Anton Ozbič iz Zadloga in Josip Kogovšek iz Potoka vsak 20 kron. — Premije za krave so dobili: Ivan Gruden iz Jeličnega Vrha 40 kron, Matevž Novak iz Srnaka 30 kron, Tomaž Gostiša iz Zadloga, Josip Kogovšek iz Potoka, Frančišek Kankel iz Godoviča in Valentin Šemrov iz Medvedjega Brda vsak 20 K.

K premovanju v Mokronog so 16. oktobra t. l. pripeljali 27 bikov, 29 telic in 48 krav, torej skupaj 104 goveda. — Premije za bike so dobili: Ferdinand Dolar iz Kota 50 kron, Nikolaj vitez Gutmannsthal-Benvenuti iz Dvora in Frančišek Grabnar iz Trebelnega vsak 30 kron, Ljudevit baron Berg iz Mokronoga in Anton grof Barbo iz Rakovnika sta se priznani jima premiji odpovedala. Frančišek Cvetan iz Čušjice, Alojzij Knez s Trate, Ivan Majcen iz Št. Janža, Ivan Stroj in iz Ostroga in Ivan Seljak z Dobrave vsak 20 kron. — Premije za telice so dobili: Ljudevit baron Berg iz Mokronoga se je priznani mu premiji odpovedal, Josipina Gričar iz Brinja 40 kron, Ferdinand Dolar iz Kota 30 kron, Josip Kurent iz Glineka in Josip Globevnik iz Škocijana vsak 20 kron, Anton Ulm iz Klevevža se je priznani mu premiji odpovedal, Frančišek Zupančič iz Rakovnika 20 kron, Anton grof Barbo iz Rakovnika se je priznani mu premiji odpovedal, Frančišek Penca iz Mokronoga 20 kron. — Premije za krave so dobili: Ljudevit baron Berg iz Mokronoga se je priznani mu premiji odpovedal, Anton Majcen iz Mokronoga 40 kron, Ignacij Majcen iz Mokronoga 30 kron, Anton Ulm iz Klevevža se je priznani mu premiji odpovedal, Ferdinand Dolar iz Kota in Ivan Metko iz Zbur vsak 20 kron, Frančišek Zupančič iz Rakovnika se je priznani mu premiji odpovedal, Frančišek Penca iz Mokronoga in Anton Okorn iz Most vsak 20 kron.

K premovanju v Kranj so 17. oktobra pripeljali 55 bikov, 25 telic in 10 krav, torej skupaj 99 goved. — Premije za bike so prejeli: Jakob Molj iz Vogelj 50 kron, Neža Azman iz Pivke in Ivan Grabič iz Strahinja vsak 30 kron, Aleš Bergant iz Šenčurja, Matevž Barle iz Luže, Ivan Cuderman iz Predoselj, Frančišek Jerala iz Hraš in Ivan Tiringier iz Stražišča vsak 20 kron. — Premije za telice so dobili: Anton Burgar iz Hraš 40 kron, Janko Urbančič iz Turna 30 kron, Frančišek Kuralt iz Šenčurja, Frančišek

Starman iz Praš, Josip Škrjanec iz Mlake in Josip Jerala iz Podreč vsak 20 kron. — Premije za krave so dobili: Aleš Bergant iz Šenčurja 40 kron, Frančišek Kuralt iz Šenčurja 30 kron, Frančišek Stare iz Žerjavke, Viktor Omersa iz Kranja, Ivan Kumer iz Kranja in Matevž Jamnik iz Binklja pri Stari Loki vsak 20 kron.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

Tukajšnja kmetijska podružnica bode letošnjo jesen oddajala posestnikom iz črnomeljskega okrajnega glavarstva na riparijo portalis cepljene trte po ceni, katero določi deželni odbor kranjski. Kdor želi teh trt, naj na tukajšnjo podružnico vloži

do 15. novembra t. l.

prošnjo, v kateri naj njegovo županstvo potrdi, da resnično potrebuje trt za svoj vinograd.

Kmetijska podružnica v Metliki,

17. oktobra 1901.

Val. Burnik, načelnik.

Vabilo

na občni zbor kmetijske podružnice v Metliki, ki bo dne 10. novembra t. l. ob treh popoldne v šolskem poslopju z naslednjim sporedom:

- 1.) Poročilo o podružničnem delovanju.
- 2.) Račun za leto 1901.
- 3.) Volitev novega odbora.
- 4.) Raznosterosti.

Kmetijska podružnica v Metliki,

17. oktobra 1901.

Val. Burnik, načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Begunjah (Gorenjsko), ki bo v nedeljo, 10. novembra 1901 ob treh popoldne v šoli.

SPORED:

- 1.) Poročilo načelnikovo.
- 2.) Volitev načelnika.
- 3.) Predavanje g. ravnatelja G. Pirca.
- 4.) Pobiranje udnine za l. 1902. in naročanje drevesec.
- 5.) Slučajnosti.

Opomnja. Isti dan se bode tudi p. n. udom pokazalo, kako se melje z novim žitodrobnim strojem, zato se vabijo k obilni udeležbi.

V. Zavrl, načelnik.

Listnoca uredništva.

E. Š. v P. Sadje z drevja, ki je sajeno na Vaši njivi, je Vaše, če ni drugega dogovora.

A. C. v D. Pasme velikih kuncev so: belgijska, angleška in francoska orjaška, angora, normandinska, ruska, black and tan, holandska, japonska, lotrinska i. t. d. Plemene živali dobite s posredovanjem predsednika dunajskega društva za rejo kuncev, ki se imenuje Adolf Henn in stanuje na Dunaju, X., Himbergerstrasse 101.

P. K. v G. Imenovani list nam ne pride v roke, zato ne poznamo dotične notice, Vaše vprašanje nam pa ni popolnoma jasno. Da bi se grozdje, hranjeno v prosu, dve leti sveže držalo, je bosa; če nam ne verjamete, pa poskusite.